

Otwarta koordynacja polityki społecznej w UE

Stanisława Golinowska

Dotychczasowe elementy wspólnej polityki społecznej UE

- Standardy minimalne BHP - 1987
- Karta Wspólnoty o Fundamentalnych Prawach Socjalnych Pracowników -1989
- Porozumienie w sprawie polityki społecznej (Karta Brukselska) - 1992
- Programy socjalne UE – Zielona (1993) i Biała Księga (1994)
- Europejska Strategia Zatrudnienia i Proces Luksemburski (od 1997)

Cele i koncepcje przyświecające wspólnej polityce społecznej

- Zwalczanie dumpingu socjalnego
- Obrona przed turystyką socjalną
- Przerzucanie/wzmacnianie odpowiedzialności szczebla unijnego w sprawach socjalnych
- Wspólna Przestrzeń Socjalna (podobne zasady i regulacje) i kohezja – wyrównywanie warunków życia
- Promocja europejskiego modelu socjalnego

Nowy etap wspólnej polityki społecznej UE

- Strategia Lizbońska i określenie instrumentu realizacji wspólnej polityki społecznej – OMC – III 2000
- Agenda Socjalna 2000 – nowe priorytety europejskiej polityki społecznej - Nicea XII 2000
- Strategia zwalczania wykluczenia społecznego – Leaken XII 2001

Obecne priorytety europejskiej polityki społecznej

- Wzrost zatrudnienia
- Rozwój edukacji – społeczeństwa opartego na wiedzy
- Walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym
- Równy status kobiet i mężczyzn
- Zabezpieczenie starości

Strategia zwalczania wykluczenia społecznego - cele

- Zapobieganie ryzyku wykluczenia społecznego
- Pomoc najbardziej zagrożonym ekskluzją
- Praca dla osób z niską zatrudnialnością i wykluczonych zamiast biernego wspierania dochodów
- Mobilizacja instytucji oraz organizacji społecznych do likwidowania barier integracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem oraz promocja aktywności samych zagrożonych

Strategia zwalczania wykluczenia społecznego - komentarz

- Stanowi element komplementarny europejskiej strategii zatrudnienia
- Realizowana będzie w latach 2002 – 2006
- Budżet – 75 mln euro
- Corocznie będzie odbywać się Konferencja Okrągłego Stołu oceniająca działania

Metoda otwartej koordynacji – instrument realizacji wspólnej polityki społecznej

- Wspólne wyznaczanie celów europejskiej polityki społecznej na konkretne okresy
- Wskazywanie i/lub konstruowanie wskaźników społecznych, które cele te będą określać w sposób wymierny oraz wskazywanie odniesień - benchmarks, które pozwolą na wskazanie do czego należy dążyć
- Przeniesienie ustaleń europejskich na szczebel krajowy i dostosowanie ich do polityki narodowej oraz regionalnej
- Systematyczne obserwowanie oraz wspólna ocena realizacji ustalonych celów.

Funkcje wskaźników społecznych

1. Analizy procesów społecznych,
2. Informacji społeczeństwa o przebiegu procesów społecznych,
3. Definiowania i mierzenia celów społecznych,
4. Oceny przebiegu realizacji założonych celów oraz oceny skuteczności oraz efektywności ich realizacji.

**Wykorzystanie w OMC funkcji 3 –
zarządzania przez cele oraz 4 –
monitorowania i ewaluacji**

Przykłady wskaźników wyznaczania celów w UE

Przeciętna stopa zatrudnienia w 2010 r.	70% - a jest 64% (w Polsce 54)
<ul style="list-style-type: none"> •dla kobiet •dla osób w wieku 55-64 lat 	<p>60% - a jest 55% (w Polsce 48)</p> <p>50% - a jest 36% (w Polsce 32)</p>
Wskaźniki wykluczenia społecznego	<p>Próg ubóstwa – 60% mediany dochodów (stosujemy 50% przeciętnych wydatków)</p> <p>Bezrobocie w gosp. dom.</p> <p>Bezrobocie długookresowe</p> <p>Wykształcenie poniżej średniego</p>
Wskaźniki zabezpieczenia dochodów na okres starości	<p>Stabilne finansowanie systemu</p> <p>Odpowiedni poziom emerytury</p>

Pytania

- A co, gdy kraje kandydackie mają inne priorytety,
- Jeżeli mają te same, to czy powinny przyjmować te same wskaźniki,
- Czy kraje kandydackie powinny przyjmować ten sam poziom wskaźników,
- Jeśli tak, to jak i z jakich źródeł będzie możliwe tego finansowanie,
- Jeśli nie, to istnieje obawa utrzymywania dystansu między nowymi a starymi krajami UE

Co przemawia za metodą otwartej koordynacji z perspektywy kraju kandydackiego

- Sposób na stawianie w polu zainteresowania polityków najistotniejszych problemów społecznych,
- Konkretnie i wymierne wyznaczanie celów do osiągnięcia w określonym okresie,
- Sposób na uwzględnianie długookresowej perspektywy w procesach rządzenia,
- Przewycięzanie cyklu politycznego w pracach nad rozwiązywaniem podstawowych problemów społecznych na szczeblu krajowym
- Uruchomienie procesu uczenia się polityków, partnerów społecznych i zaangażowanych urzędników o nowych (czasami alternatywnych) możliwościach rozwiązywania podstawowych problemów społecznych w szerokim europejskim kontekście,

Co przemawia za c.d.

- Ograniczanie kosztownej metody uczenia się na własnych błędach na rzecz rozszerzania metody uczenia się od innych
- Rozpoznanie na szczeblu unijnym problemów specyficznych dla poszczególnych krajów i na skutek tego możliwość rewizji unijnych wytycznych (guidelines)
- Szerokie uspołecznianie decyzji w sprawach społecznych w wyniku włączania wielu aktorów w tworzenie NAP
- Rozwój statystyki społecznej
- Rozwój zorientowanych badań społecznych w dziedzinach będących przedmiotem otwartej koordynacji

Co budzi wątpliwości

- Możliwość rozbieżnych priorytetów unijnych i krajowych i trudności w przyjęciu unijnych wytycznych (guidelines) oraz wskaźników
- Koszt wyrównywania standardów – ograniczenie przewagi konkurencyjnej w dziedzinie kosztów pracy
- W krajach postsocjalistycznych istnieją skojarzenia z centralnym planowaniem
- Otwarta koordynacja bez regulacji oraz jakichś sankcji może bardziej stanowić fasadę niż być realnym narzędziem rozwiązywania podstawowych problemów społecznych
- Potrzebne twarde regulacje prawne w niektórych sprawach społecznych na szczeblu narodowym mogą być odkładane a usprawiedliwieniem może być zajmowanie się nimi na szczeblu europejskim metodą otwartej koordynacji.

Zaangażowanie Polski w unijną politykę społeczną

- Kraje kandydackie nie biorą jeszcze udziału w definiowaniu celów i wskaźników społecznych. Protestowały w tej sprawie Czechy.
- Zostały natomiast zaproszone do udziału w realizacji obecnych priorytetów UE:
  - unijnej strategii zatrudnienia
  - programu działań na rzecz walki z wykluczeniem społecznym
  - programu strategii w sprawie równości płci